

Jeden svět na školách

Evaluace projektu Kdo jiný?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

JSNS.CZ

Úvod

Společnost Člověk v tísni, o. p. s. realizovala v říjnu 2016 a červnu 2017 evaluační šetření mezi studenty škol, zapojených do programu Kdo jiný?. První část výzkumu proběhla dotazníkovým šetřením před začátkem projektu, druhá část pak ve formě diskuzních skupin po jeho skončení. Na závěrečném setkání byly dále uskutečněny 3 individuální rozhovory s vyučujícími, které jednotlivé projekty na školách vedli.

Kontakt:

Člověk v tísni, o. p. s.
Jeden svět na školách
Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2
tel: 226 200 429
fax: 226 200 401

e-mail: tereza.pelechova@jsns.cz
web: www.jsns.cz

Kontakt:

Median, s.r.o.
Národních hrdinů 73, 190 12 Praha 9
tel: 225 301 111
fax: 225 301 101

e-mail: daniel.prokop@median.cz
web: www.median.cz

Cíle výzkumu	4
Celkové shrnutí	5
PRETEST – dotazníkové šetření před začátkem projektu	6
SKUPINOVÉ DISKUZE – na konci školního roku	19
• Projekt Kdo jiný	22
• Občanská angažovanost	30
ROZHOVORY S VYUČUJÍCÍMI – na konci školního roku	35

Cílem projektu bylo zjistit:

- 1) Před vstupem do projektu:
 - a) Jaké jsou motivace ke vstupu do projektu, očekávání a obavy z projektu
 - b) Jaké mají studenti postoje k občanské angažovanosti a společenským problémům
- 2) Na závěr projektu:
 - a) Jak studenti projekt hodnotí
 - b) Jaký měl projekt vliv na jejich angažovanost v řešení společenských problémů
 - c) Jak vnímají projekt učitelky, které studentské projekty na školách vedly.

První část výzkumu, pretest, proběhla v listopadu dotazníkovým šetřením. Všichni zapojení studenti dostali přístup ke CAWI dotazníku. Výzkumu se zúčastnilo 24 studentů.

Druhá fáze proběhla na konci školního roku. Na závěrečném setkání k projektu proběhly dvě skupinové diskuze (jedna s žáky základní školy a jedna se středoškoláky) a tři rozhovory s učitelkami, které studentské projekty na školách vedly.

- Projekt hodnotí žáci i vyučující jednoznačně **pozitivně**.
- Hlavní motivací pro vstup do projektu byla **touha** žáků **pomáhat**. To potvrdili i vyučující, dle kterých se do projektu zapojili **žáci se silným sociálním cítěním**. Důležitým motivátorem je také **dobrý pocit, pokud se daří naplnit cíle, osobní rozvoj a vědomí vlastní důležitosti v celém projektu**.
- Na začátku projektu se žáci obávali toho, že projekt skončí neúspěchem, nebudou umět ostatní přesvědčit nebo že nebudou mít volný čas. Všechny projekty se podařilo nakonec (byť v okleštěné formě) uskutečnit, **žáci se zlepšili v komunikačních dovednostech**, získali **sebevědomí**, nebojí se **komunikovat** s autoritami a pro důležitou věc **jsou ochotní vystoupit ze své komfortní zóny**. Na druhou stranu jim projekt opravdu vzal volný čas. Důležité je, že žáci v projektu vydrželi a **dodrželi to, k čemu se na začátku projektu zavázali**, i když museli něco obětovat. Zklamaní byli především z přístupu některých vyučujících, případně vedení školy, kteří ne vždy projekt podporovali. Naopak oceňují přístup Člověka v tísni a to, že jim **zprostředkovali kontakt s autoritami v dané problematice a organizacemi**.
- Pro žáky (zejména pro ty mladší) je občanská angažovanost možná stále trochu abstraktní pojem. Větší smysl pro ně má spíše **potřeba pomáhat druhým**. Předpokládají, že se jim otevře **více** možností, jak se angažovat, **až budou dospělí a budou moct volit**.

PRETEST

dotazníkové šetření před začátkem projektu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

JSns.CZ

Velikost vzorku N = 24 respondentů

Cílová populace Žáci zapojení do projektu Kdo jiný?

Termín dotazování 3. 11. 2016 – 22. 11. 2016

Metoda sběru dat Samovypíňovací online dotazník (CAWI)

Realizátor a zadavatel Výzkum realizovala společnost MEDIAN, s.r.o. (člen SIMAR) exkluzivně pro organizaci Člověk v tísni

- Do projektu se žáci zapojili především proto, že chtějí **pomáhat**, ale i zkusit a naučit se něco nového, dozvědět se o problémech i sdílet vlastní zkušenosti o problematice.
- S tím souvisí i hlavní očekávání – měli by získat především zkušenosti a znalosti.
- Obavy před začátkem projektu směřují hlavně k **neúspěchu**, a to jak vlastního projektu (nepodaří se jim pomoci, nedokončí projekt), tak i osobního (nebude vědět jak pomoci, nezvládne to).
- V budoucnu se žáci **plánují občansky angažovat**, ale nyní **nemají moc zkušeností** a polovina tvrdí, že k tomu **nemá potřebnou sebedůvěru**.
- Jako **hlavní problém** v ČR vidí tato skupina žáků **politickou reprezentaci** (67 %), **rasismus** (54 %) a **špatné mezilidské vztahy** (42 %).
- **Společenské problémy probírají hlavně ve třídě** a nejméně s rodiči. Ve výuce jsou mezi žáky značné rozdíly – někde se o těchto tématech mluví takřka denně a někde takřka nikdy. Pouze jeden respondent uvedl, že se doma s rodiči nebaví o společenských problémech nikdy.
- Způsob získávání informací (zdroje informací) o problémech se liší dle tématu – u těch vzdálenějších (např. kriminality) převládají média, u těch bližších a aktuálnějších (např. rasismus) hraje velkou roli rodina, známí a výuka.
- **Žáci si poměrně důvěřují** – myslí si, že dokáží argumentovat, utvořit si podložený názor, řešit problémy, komunikovat s lidmi a řídit projekt. Nejslabším místem je veřejné vystupování před lidmi.

Chci...

zkusit něco nového
pomáhat
poznat nové lidi
se dozvědět o problémech
sdílet vlastní zkušenosti se něco naučit

OT01. Co Vás motivovalo k zapojení do projektu Kdo jiný?

N = 20

Co by mi měl projekt přinést?

sebevědomí
pochopení
dobrý pocit
kamarády
nové nápady
zkušnosti
znalosti

OT02. Co si od svého zapojení do projektu slibujete? Co by Vám měl přinést?

N = 24

OT03. Čeho se naopak v souvislosti s projektem a svým zapojením do něj obáváte?

N = 23

OT04. Nad jakými tématy Vašeho projektu jste v týmu přemýšleli?

N = 22

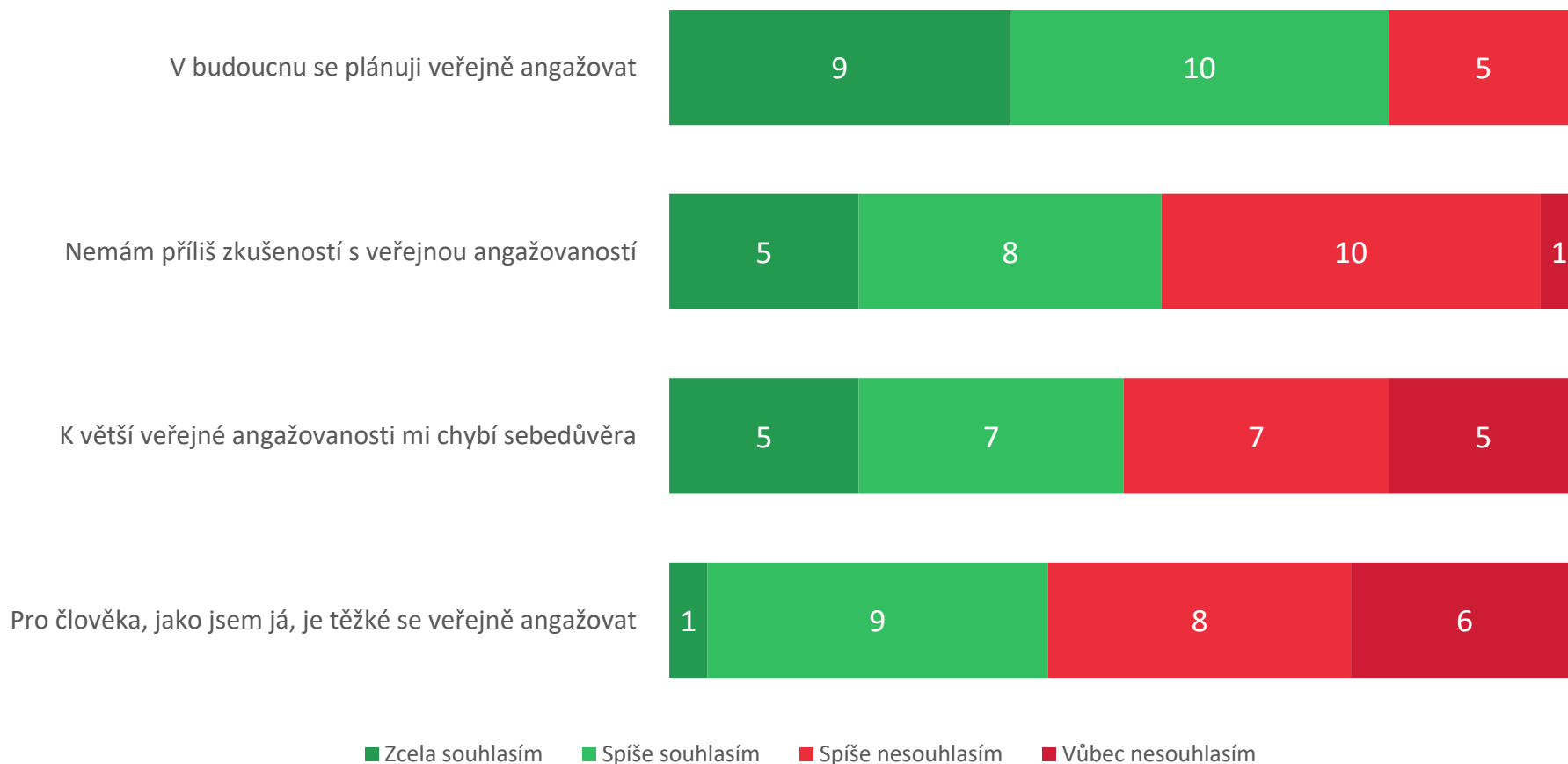
Očekávaný výstup projektu Kdo jiný?

OT05. Co čekáte, že bude hlavním výstupem projektu Kdo jiný?

N = 24; v grafu je znázorněn počet respondentů

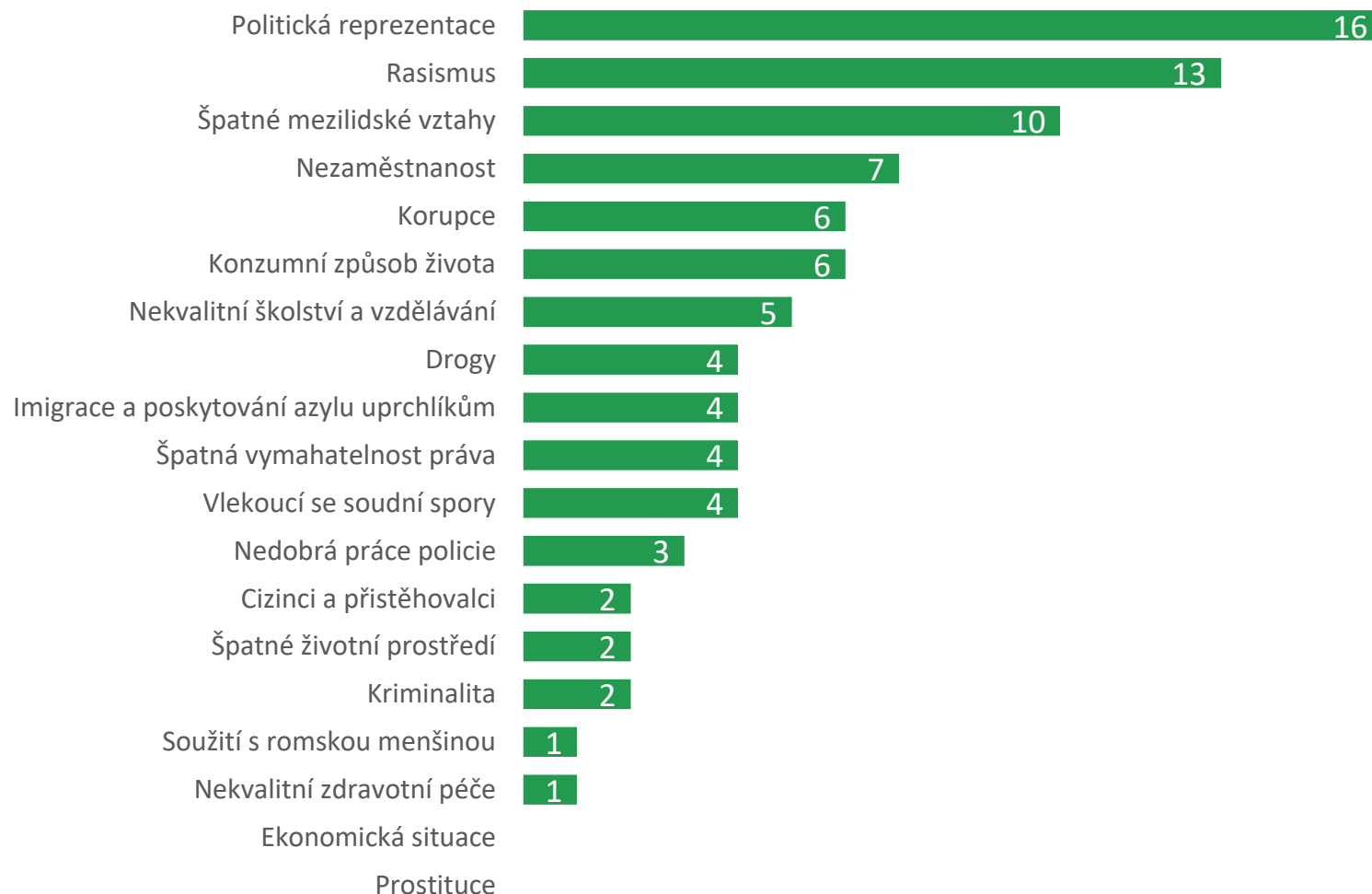
Postoj k občanské angažovanosti

OT09. Nakolik souhlasíte s následujícími tvrzeními, které se týkají občanské angažovanosti? Občanskou angažovaností rozumíme aktivně se zapojovat do dění kolem sebe a snahu věci ovlivnit a měnit.

N = 24; v grafu je znázorněn počet respondentů

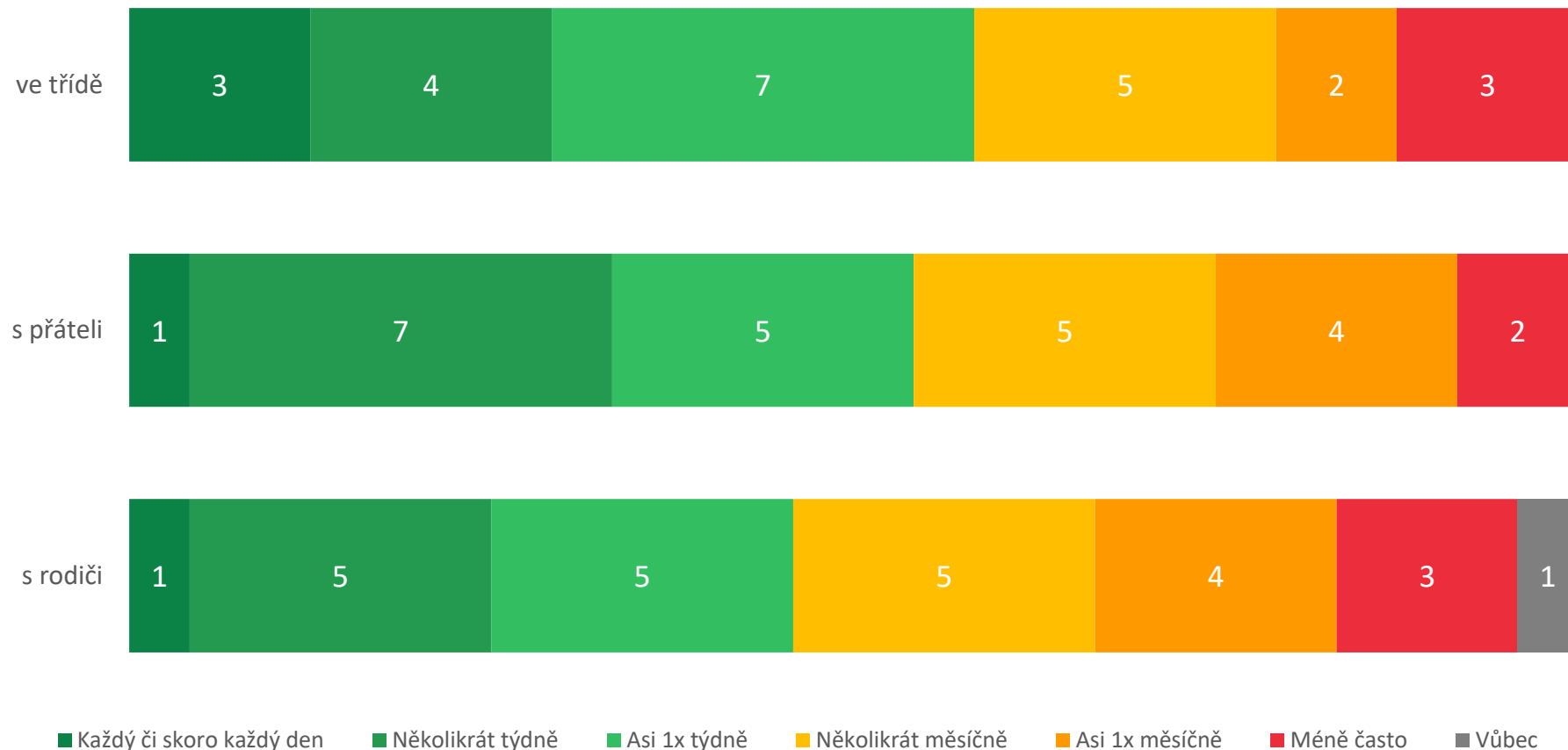
Největší problém ČR

OT11. Co považujete za největší problém České republiky?

N = 24; v grafu je znázorněn počet respondentů

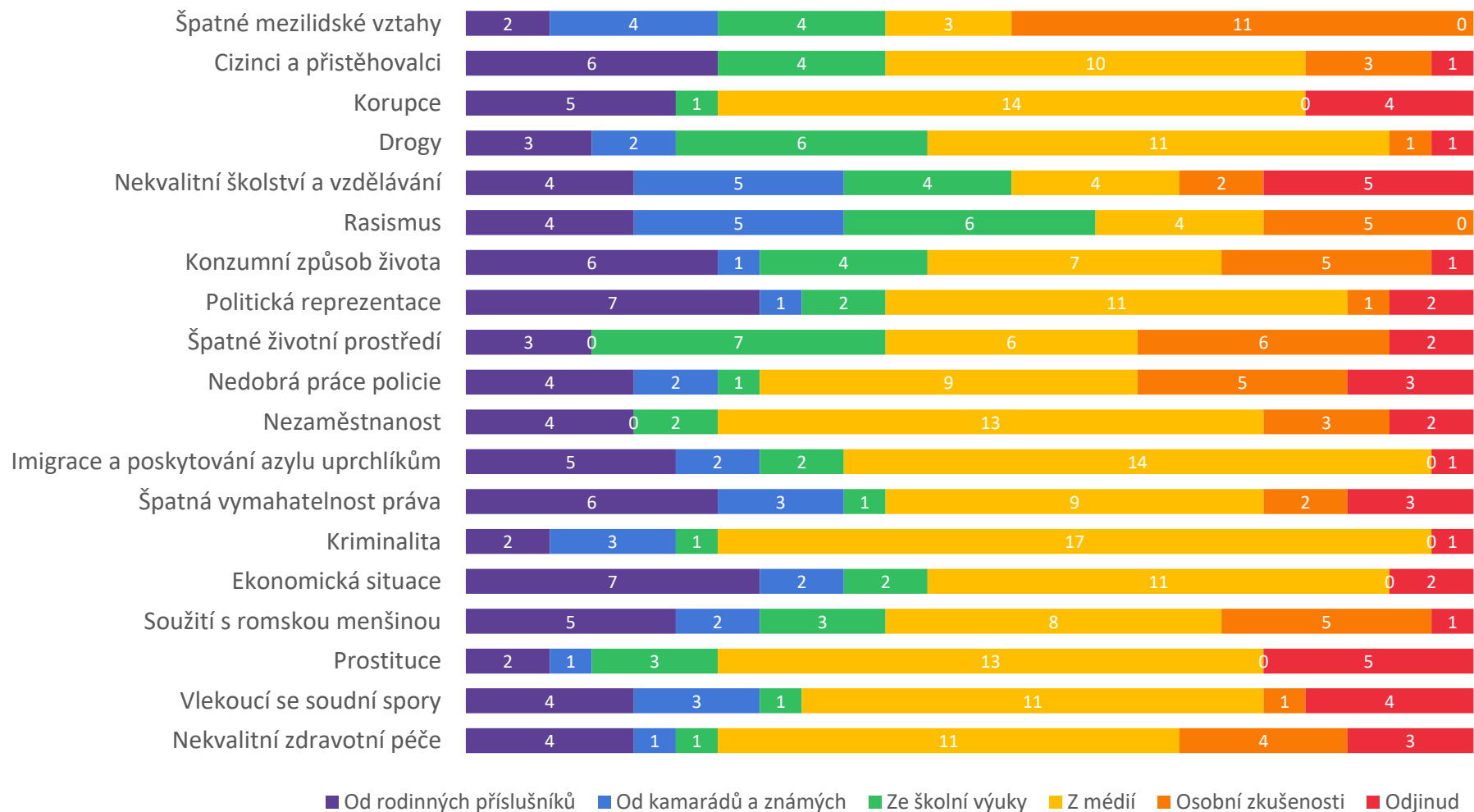
Četnost probírání společenských problémů

OT10. Jak často jste se v posledním roce bavil(a) o společenských problémech...

N = 24; v grafu je znázorněn počet respondentů

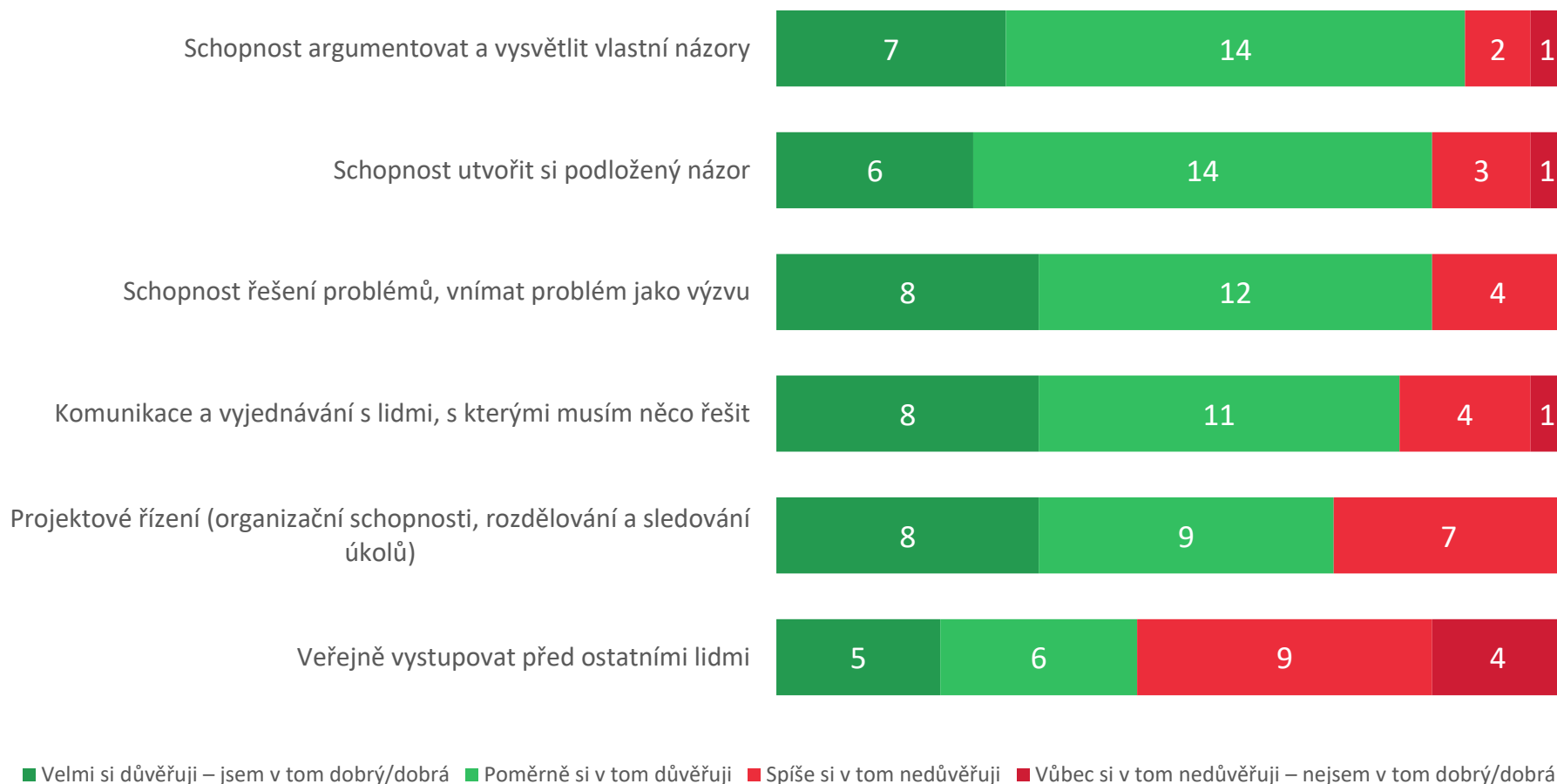
Zdroje informací o problémech

OT12. Jakým způsobem získáváte nejčastěji informace o následujících tématech?

N = 24; v grafu je znázorněn počet respondentů

Hodnocení vlastních kompetencí

OT13. Nakolik si důvěřujete a myslíte, že jste dobrý/dobrá, v následujících činnostech?

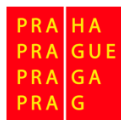
N = 24; v grafu je znázorněn počet respondentů

SKUPINOVÉ DISKUZE na konci školního roku

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

JSns.CZ

Metodika výzkumu a informace o FG

Počet skupinových diskuzí 2

Počet dotazovaných 2 × 6 žáků

Termín dotazování 15. 6. 2017

Místo dotazování Zámek Kostelec nad Černými Lesy

Cílová populace Žáci ZŠ a SŠ zapojení do projektu Kdo jiný?

Rozdělení do skupin
1 FG – žáci středních škol
2 FG – žáci základních škol

Délka FG 1,5 hodiny

Projekty Kdo jiný?

- Děti v tísní, práce s dětmi v centru Klokánek
- Mám asistenta, no a co - informační video o žácích, kteří ve škole využívají pomoc asistenta
- Informační video o kyberšikaně
- Práce se seniory v dobrovolnickém centru nemocnice Motol
- Veřejné lednice
- Doučování dětí ze sociálně znevýhodněných rodin

Realizátor a zadavatel Výzkum realizovala společnost MEDIAN, s.r.o. (člen SIMAR) exkluzivně pro organizaci Člověk v tísní

- **Vnímání projektu:** Žáci vnímají projekt především jako prostředek k tomu, aby se mohli sami realizovat skrze své projekty.
- **Motivace:** Žáci, se kterými jsme v rámci projektu mluvili, jsou mladí lidé s vysokým stupněm uvědomění a silným sociálním cítěním, což je pravděpodobně jeden z hlavních důvodů, proč do projektu vstoupili, a proč v něm setrvávají. Důležitým motivátorem je však také dobrý pocit, pokud se daří naplnit cíle, osobní rozvoj a vědomí vlastní důležitosti v celém projektu.
- **Občanská angažovanost:** Pro žáky (zejména pro ty mladší) možná stále trošku abstraktní pojem. Vnímají svou angažovanost více roztržštěně, v rámci malých projektů, kterým se věnují a které je zajímají. Větší smysl pro ně má spíše potřeba pomáhat druhým. Mimoto ale i díky projektu si uvědomují, že nechtějí stát a přihlížet, že je pro ně důležité zapojit se. Samotný termín „občanská angažovanost“ má pro ně často politický podtext.
- **Co se naučili - největší přínos projektu pro zapojené žáky:** nejzásadnější přínos je ten, že se naučili věřit si, a to jak v průběhu projektu samotného, tak v životě. S tím souvisí lepší snášení kritiky a neúspěchů, zlepšení komunikačních dovedností, schopnost dělat kompromisy a absolvovat situace mimo komfortní zónu.

*„Je skvělý, že my jsme ti důležití v tom,
i když jsme ještě děti, můžeme něco
dokázat“ (žákyně ZŠ)*

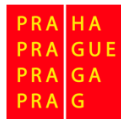
*„Skvělý nápad, fakt tímhle mohou hodně
pomoci studentům, kteří se díky tomu
mohou rozvíjet“ (žákyně SŠ)*

Projekt Kdo jiný?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

JSns.CZ

Už svým názvem upozorňuje projekt na to, že **jsme to právě my, kdo musí udělat první krok**. Není možné čekat, až ho někdo udělá za nás. Toto sdělení se žákům podařilo úspěšně doručit a na něm staví své aktivity v rámci projektu. Další spontánní asociace se týkaly **radosti z pomoci druhým, zábavy a získávání zkušeností**.

„Každý má nějaké nápady, ale nikdy je nezrealizuje. Kdo jiný by to měl udělat, když ne já?“ (SŠ – FGD1)

Vcelku konzistentně vnímají žáci projekt jako **prostředek, který jim umožňuje realizovat se v tom, co je baví a zajímá**. To, že se jedná o společensky prospěšné aktivity, je samozřejmě zásadní, nicméně zmiňováno až na druhém místě. Většinou žáci také uváděli, že měli zájem pomáhat ještě předtím, než se o projektu dozvěděli.

„Mě to zaujalo, protože jsem měla vždycky vztah k lidem v různých ohledech, a chtěla jsem jim pomoci. Navíc mám ráda děti, tohle pro mě bylo spojení dvou věcí a bylo to v podstatě jasné.“ (SŠ – FGD1)

Způsob, jakým projekt funguje, byl žákům velmi sympatický. Plně si uvědomují, že je nikdo „nevodí za ruku“, že jsou do značné míry odpovědní sami za sebe a svou práci na projektu. Na druhou stranu dostávají velkou spoustu **užitečných rad a kontakty** na osoby, které je mohou v rámci projektu posunout dál. V celém řetězci se navíc setkávají **s velkou ochotou**.

„Líbí se mi, že má někdo plán nebo nápad, a pak se to dá hezky zrealizovat přes kontakty, je super, že vědí, za kým jít. Přiřadí vám člověka a oni jsou strašně ochotní a pomohou vám dostat se dál.“ (SŠ – FGD1)

V průběhu diskuse bylo vidět, že žáky jednotlivé **aktivity opravdu baví**. Radost jim přinášely zejména momenty, kdy viděli, že je jejich **práce prospěšná a přínosná**. Pro jejich zapálení ale hraje důležitou roli také vysoký stupeň **uvědomění a silné sociální citění**. Narážky na možnost vyhnout se výuce byly ojedinělé a míněné v žertu. U některých vycházel jejich zájem o problematiku z **vlastních zkušeností** (šikana, handicap, náboženská příslušnost).

„Chtěli jsme si vzít projekt, který se nás týká, hledali jsme menšinu ve škole, které bychom mohli pomoci.“ (ZŠ – FGD2)

Obecně byla hlavním motivem pro účast **potřeba pomáhat, naučit se něco nového, získat nevšední zážitky a zkušenosti**, ale také **potřeba cítit se důležitý/á**. Vědět, že i jako relativně mladí, dokáží žáci pohnout s některým z problémů ve společnosti, a že za to získají **respekt u ostatních**.

Stejně na ně působila i možnost dostat se na **místa, kam se běžný smrtelník jen tak nedostane**, nebo se setkávat s lidmi, na které by jinak obtížně sháněli kontakt. Díky tomu, že je projekt pod záštitou velké a známe organizace, jakou je Člověk v tísni, měli všude otevřené dveře.

„Dostali jsme se do Andromedy, tam se jen tak někdo nedostane. Postupně, jak poznáváte nové lidi, tak se vám otevře úplně paleta možností“ (SŠ – FGD1)

„Pomohlo, že to bylo pod projektem ČvT, že jsme byli důvěryhodní“ (SŠ – FGD1)

Zdrojem prvotní informace o projektu byla v **naprosté většině případů škola**, odkud také plynul nejsilnější vliv na to, jestli a kolik žáků se do projektu zapojí. Klíčovou roli v tom pravděpodobně hrál/a pouze malá skupina nebo jeden vyučující. Ne vždy byl však projekt ve škole podporován a na jedné z nich dokonce kladli žákům úmyslně překážky. Pokud je **klíčovým iniciátorem vyučující** (ideálně s podporou vedení školy), **další zájem žáků se pak často šíří lavinově**. Nikdo většinou nechce být v projektu sám, a tak shání kamarády s podobným zájmem, zaměřením, nebo prostě jen ty, kteří jsou ochotni zkusit něco nového. Jiní se přidávají sami v momentě, kdy vidí, že jejich spolužáci dělají něco zajímavého.

Někteří žáci zmiňovali, že jich původně do projektu nastoupilo větší množství, nicméně většina ho v průběhu trvání opustila.

„Bavilo mě vždycky dělat něco pro druhé, víc, než pro sebe, takže jsem pak přesvědčila Káju a ještě jednu Karolínu, aby do toho šly se mnou. Šla bych i sama, ale chtěla jsem tam být s kamarádkami, to je takový lepší.“ (SŠ – FGD1)

„Kamarádky byly v tom projektu a řešily ty děti, a mě to hrozně zaujalo. Jedna kamarádka mi o tom hodně povídala a mně se líbilo, jak budeme jezdit do toho Klokánku.“ (SŠ – FGD1)

Není pochyb o tom, že žáci celkově vnímají projekt jako **velký přínos nejen pro okolí, ale i pro sebe, svůj život, svoje zájmy a svou budoucnost**. Přesto se i tady objevují drobné oběti na oltář všeho, co díky projektu získali. Ty se většinou týkají **časového a s ním souvisejících zájmových omezení**.

Co mi projekt dal

Zábavu
Zkušenosti
Nové Informace
Dobrý pocit, radost z toho, co se povede
Nové kamarády, nové kontakty
Větší sebevědomí
Možnost se angažovat
Možnost spolupráce v týmu
Utužení přátelství, podpora ostatních
Větší samostatnost a vyspělost
Vážnost (nejen) ve škole
Nové nápady, jak pomoci
Nahlédnutí do tématu projektu
Poznání lidí, kteří mají stejné cíle, jako my
Nové schopnosti
Motivaci
Možnost se profilovat, najít sama sebe a to, co mě zajímá, nové obzory

Co mi projekt vzal

Volný čas
Energii, psychickou i fyzickou
Informace z výuky
Čas strávený ve škole zájmovými aktivitami
Motivaci, když se nedaří
Peníze (ne moc – například na jízdné)
Kuráž mezi důležitými lidmi
Iluze o...
... škole, ústavní péči, světě, týmové spolupráci

Učení tak, jak s ním žáci přicházejí do styku na školách, je pro ně primárně dril ve formě memorování informací. **Paralela mezi projektem a tím, co mají pod pojmem učení uložené, je tedy spíš úzká.** Uvědomují si, že se v průběhu účasti na projektu naučili spoustu věcí, nicméně na rozdíl od školy **nenásilnou a přirozenou formou.** Navíc se jedná o **pro život využitelnější informace** a dovednosti, které si na rozdíl od standardního učiva mají šanci zapamatovat.

„Jako jo vlastně, ale je to zábavnější učení, je to spíš učení o životě“ (ZŠ – FGD2)

„Spíš praktické učení, že si ani neuvědomuješ, že se něco nového učíš“ (ZŠ – FGD2)

„Tohle je jiné, je to volnější a z praxe, jde to samo a přitom to dá důležitější věci do života.“ (SŠ – FGD1)

Co se žáci v rámci projektu naučili (I.)

Že jim projekt přinesl nové znalosti a zkušenosti, zmiňovali žáci vcelku spontánně. Často mluvili zejména o „měkkých“ schopnostech. Žáci se **přestali stydět**, protože museli jít s kůží na trh, ať už na vlastní škole, nebo před dospělými a zkušenějšími lidmi, kteří na projektu participují. Naučili se **prezentovat, redukovat informace** tak, aby řekli jen to podstatné. Téměř všichni také zmiňovali **práci v týmu** a vůbec schopnost dohodnout se v případě, že je názor jednotlivých členů týmu odlišný. Naučili se také **lépe snášet kritiku, ale i zklamání**, které s sebou týmová projektová práce nutně přináší (ne vždy se daří, ne vždy tým vydrží).

„Práce v týmu, to taky není vždycky úplně jednoduchý“ (SŠ – FGD1)

„Naučila jsem se nebrat všechno tak vážně, když někdo něco řekne, tak se z toho hned nesložit.“ (ZŠ – FGD2)

V podstatě všechny tyto schopnosti by se daly zastřešit označením „**vyšší sebedůvěra**“. Ta byla velmi dobře patrná i z toho, jak se žáci vyjadřovali a jak mluvili o svých projektech.

„Mě to určitě zvýšilo sebevědomí, teď mám proč na sebe být pyšná“ (SŠ – FGD1)

Konkrétní dovednosti, které si žáci z projektu odnesli, byli vázané na jednotlivé projekty. Naučili se to, co bylo třeba, aby byli schopni svůj projekt realizovat. Tým projektu Kdo jiný? jim k tomu dopomohl zejména **zprostředkováním potřebných kontaktů**. V případě našich projektů se to týká například **práce s technikou, sestavování scénáře pro rozhovory, práce s dětmi**, apod.

Co se žáci v rámci projektu naučili (II.)

V rámci svých projektů žáci také naráželi na to, co by bylo možné nazvat „školou života“. Přicházeli na to, jak **věci ve společnosti fungují** a jaké mají **limity**. Narazili na **administrativní překážky a lidskou neochotu**. Pochopili, že nic není ideální, a že mohou být mnohdy zdánlivě jednoduché věci spojené s velkými komplikacemi.

„Původně jsme se chtěli zaměřit na onkologicky nemocné děti v Motole, ale když jsme tam zavolali, tak nám řekli, že to rozhodně nejde.“ (ZŠ – FGD2)

„Chtěli jsme ve škole založit takové komunitní centrum v nepoužívané místnosti, byly by tam knihy, i cizojazyčné, a studenti by tam chodili o přestávkách. Když jsme to řekli vedení školy, tak nesouhlasilo, a raději místnost zamklo.“ (SŠ – FGD1)

„Chtěli jsme založit lednice i jinde, ale je to administrativně náročné, elektřina stojí peníze a někdo jí musí platit, a lidi to nechťejí v blízkosti mít, aby se jim tam nestahovali bezdomovci.“ (SŠ – FGD1)

S tím byla spojená i **deziluze** ohledně **fungování některých společensky prospěšných organizací a institucí**. Ta ale mnohdy dokázala vybudit k další aktivitě v rámci projektu. Žáci v tomto případě vycházeli z toho, že když něco nefunguje tak, jak má, měli by se snažit o změnu.

„Mě zaujalo, jak fungují potravinové banky, dotace na ně. Každá banka má pod sebou několik organizací, dotace ale dostanou stejné, bez ohledu na to, kolik organizací pod sebou mají.“ (SŠ – FGD1)

„Děti v ústavní péči nemají úplně možnost si samy vybrat střední školu, pro ředitele je jednodušší dát víc dětí na jednu školu. Jsou taky hrozně izolovaný...“ (SŠ – FGD1)

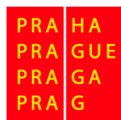
„Některé tety v Klokáncích, to není nic příjemného, měl by tam být někdo, kdo tam být chce.“ (SŠ – FGD1)

Občanská angažovanost

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

JSns.CZ

Pojem byl relativně dobře uchopitelný mezi žáky středních škol. Mladší žáci s ním naopak měli velký problém. Dvojsloví pro ně bylo vzdálené, většinou nové a nějakým způsobem spojené s politikou. Občanská angažovanost pro ně byla něčím **celospolečenským, v podstatě společnou prací na tom, aby stát dobře fungoval**. Pro některé se jednalo o synonymum slova demokracie. Problém se v této skupině objevil i v případě, kdy jsme se pokoušeli pojem převést do srozumitelnější formy. Je možné, že mladší žáci chápou obsah pojmu intuitivně a nedokáží ho uchopit jako celek – vědí, že je třeba se zajímat o druhé, že mohou svou aktivitou přispět k lepšímu životu (nejen) dětí, k lepší ekologické situaci, zajímají se o rovnoprávnost, ale nedokáží nebo nejsou zvyklé zastřešit to pod jeden koncept.

Starší tápali výrazně méně, z asociací vyplynulo, že ho mají také silně propojený **s politikou**, dále pak s tématy **rovnoprávnosti, občanských svobod nebo s ekologií**. Tedy spíše s tématy, která jsou populárnější a častěji probírána v médiích. Méně nebo vůbec se objevovala chudoba, nemoci nebo například stáří, a to i přesto, že se někteří žáci právě těmito tématy zabývají. **U obou skupin byla občanská angažovanost spontánně spojována s volební aktivitou.**

Kdo je angažovaný člověk?

Typický člověk, který je občansky angažovaný, je spíše mladší (do 30 let) a pravděpodobně student. Studenti byli symbolem občanské angažovanosti odedávna, není to tedy takové překvapení. Zajímavý byl spíš další popis, ze kterého vyplynulo, že se jedná o hodně specifického jedince, tak trochu „nadčlověka“:

- Má velký přehled, baví ho knihy a kultura.
- Dobře vypadá, je in (hipster).
- Je to kavárenský typ.
- Hodně diskutuje.
- Má skvělou rétoriku a velký vliv.
- Účastní se všech možných benefičních akcí.
- Pořádá workshopy a diskuse.
- Empatický, inteligentní a ambiciózní.
- Zajímá se o široké množství témat. Má přehled.
- Nebojí se vyjádřit, ani něco udělat, když musí.
- Angažuje se v politice, podporuje studentské akce.
- Zajímá ho rovnoprávnost, svoboda, ekologie a zdravý životní styl.

Z popisu se zdálo, jako by občansky angažovaný člověk byl spíše filmový hrdina než běžný občan. Někdo, ke komu by měli ostatní lidé vzhlížet.

U skupiny mladších žáků popis hodně odpovídal tomu, jak chápali pojem občanská angažovanost a jeho alternativy. Postava měla podobné rysy (zejména informovanost - když se chci zapojit, musím o tom něco vědět) v tomto případě se ale jednalo spíš o nepříliš specifickou, sečtělou a politicky zaměřenou osobu, která jim ale byla poměrně vzdálená.

Bez ohledu na to, jak vnímali pojem občanská angažovanost, se žáci v podstatě shodli na tom, že právě **možnost být součástí něčeho většího s dobrým účelem**, něčeho, co si mohou sami řídit, je motivuje k tomu v projektu pokračovat. Pokud jsme ale řešili plány do budoucna, méně aktivní žáci (například ti, kteří se přidali k některému z projektů až poté, co s ním přišel někdo jiný), zmiňovali, že čekají, až se něco zajímavého a smysluplného objeví samo, nebo s tím přijde někdo jiný.

„Já čekám, že by mohlo přijít něco samo, zatím vůbec netuším“ (SŠ – FGD1)

„Mě nejvíc posouvá, když jsou kolem mě ty lidi, nebo když se kolem mě něco děje a nesouhlasím s tím, to mě vybudí. Že bych začala něco sama od sebe, tak to moc ne.“ (SŠ – FGD1)

Vlastní aktivita ve stávajících projektech je pro ně už teď přínosem, ale **ne všichni jsou připraveni být iniciátory aktivit nových.**

Projekt Kdo jiný? měl značný vliv na vlastní vnímání občanské angažovanosti u většiny žáků. Ti, kteří se snažili pomáhat už v minulosti, v rámci jiných projektů nebo drobnější aktivit, vnímali vliv projektu o něco méně. V konečném důsledku se **žáci vidí kdesi v první třetině až polovině cesty, kterou musí urazit předtím, než dosáhnou ideálu – mety, která označuje silně angažovaného člověka.** Toto sebehodnocení je poměrně nízké, zejména vzhledem k tomu, že už teď dělají mnohem více, než většina běžné populace. Mnozí z nich zmínili, že se jim otevrou nové obzory s plnoletostí, konkrétně s věkem, kdy budou moci jít k volbám.

*„Na to, že je mi 16, tak je to docela fajn, až mi bude 18, tak budu ještě navíc moci chodit k volbám, tak už to bude fajn“
(SŠ – FGD1)*

K další akci žáky posouvají **především lidé, se kterými se v projektu setkali.** Osoby s podobným zájmem, které se díky dlouholeté praxi dobře orientují v některé ze společenských problematik a sdílí s žáky své zkušenosti. Taková setkání s nimi vyvolává v účastnících silný dojem, že to, co dělají, dává velký smysl.

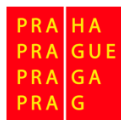
„Mluvili jsme s hodně zajímavými lidmi, to tak člověka namotivuje něco začít dělat, že ho to posune dál.“ (SŠ – FGD1)

ROZHOVORY S VYUČUJÍCÍMI na konci školního roku

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

JSns.CZ

Počet dotazovaných	3
Termín dotazování	15. 6. 2017
Místo dotazování	Zámek Kostelec nad Černými Lesy
Cílová populace	Vyučující, kteří vedli tým žáků projektu Kdo jiný?
Délka rozhovoru	Cca 50 minut
Projekty Kdo jiný?	• Veřejné lednice • Doučování dětí ze sociálně znevýhodněných rodin • Homosexualita a prevence homofobie
Realizátor a zadavatel	Výzkum realizovala společnost MEDIAN, s.r.o. (člen SIMAR) exkluzivně pro organizaci Člověk v tísni

- Projekt vyučující vnímají veskrze **pozitivně**. Projekt **poskytuje** některým žákům jediné spojení s občanskou angažovaností a také **něco „navíc“ mimo učení**, což je shledáno jako potřebné. Svou úlohu vidí tak, že mají žáky „naočkovat“, aby byli aktivní.
- Nejhorší bylo pro vyučující bojovat s vedením školy, které nebylo ani v jednom případě projektu nakloněné.
- **Práci žáků si vyučující ale pochvalují**. Přináší jim radost, jsou na ně hrdé, mají s nimi nadstandardní vztahy. Myslí, že je **projekt hodně naučil**. To je také důvod, proč projekty dělají.
- Vyučující oceňují i práci Člověka v tísní. Díky tomu, že je projekt veden známou organizací, měli **žáci dobrou vyjednávací pozici s autoritami**.
- I společná setkání hodnotí spíše pozitivně. Je pro ně dobré vidět, jak se daří ostatním a že **v tom nejsou sami**.

Motivace pro vstup do projektu

Vyučující se shodují na tom, že **škola není jen o učení, měla by nabídnout něco navíc**. Na druhou stranu je ale potřeba znát nějakou míru, aby škola zajistila ten základ, jímž učení je. Na některých školách je tolik projektů, že se může stát, že se rozpadne učební plán.

„Myslím si, že by to tak mělo být. Nejen učit, ale ukázat, co by mohli v životě dělat, kam by se mohli ubírat. Ukázat jim ještě něco jiného, kromě učení. (...) Dnešní škola nemůže nabídnout jen učení, musí nabídnout víc. Sociální citění, to že jezdíte někam ven, máte projekty...” (IDI 1)

„...Ale někteří to berou tak, že by se prioritně mělo učit.” (IDI 3)

Vyučující, se kterými proběhl rozhovor, berou učení jako své poslání. Naplňuje je, když žáci mají úspěch. Dá se říci, že tu nadstavbu nad učením, kterou dělají, „potřebují k životu“.

„Mně je to fakt jedno (pozn. jak koukají na ni jako na učitelku), já potřebuju, aby ty děti byly pochválený. (...) Dělá mi dobře, že to těm dětem jde... jsem na ně pyšná” (IDI 1)

Žáci zapojení do projektu se podle vyučujících zapojili, protože **mají silné sociální citění a chtějí pomáhat**.

„Baví je ta sociální pomoc.” (IDI 1)

Chybějící podpora od vedení školy a ostatních vyučujících (především občanské výchovy, ZSV)

„Další žáci se nechtěj zapojit, protože už vědí, že by mohli mít problémy.“ (IDI 2)*

„Občankářky to nezajímá. Říkají mi „jó, to je zase ta tvoje charita“ (...) To je můj velkej neúspěch – nepodařilo se mi naočkovat ani kolegyni v kabinetu s aprobační dějepis občanka. (...). Oni chtějí hodné studenty, kteří budou jen opisovat, to se můžou i otevřít děti, jak jsou hodný. V mejch hodinách si povídáme.“ (IDI 2)*

Hledání hranice zásahu se ukázalo jako velký problém v jednom z projektů. Zapojení žáci si nechtěli říct o pomoc ani v situaci, která už zásah vyučujícího vyžadovala. Nechat žáky jednat samotné se ukázalo být problematické i z toho důvodu, že ve vyostřené situaci byly některé dohody s vedením školy zrušeny a slovo žáků proti slovu vedení nemělo žádnou váhu.

„Člověk v tísní chce nechat studenty jednat, aby si vše řešili sami. Já chci po zkušenostech dělat stín – mají mě za zadkem, aby to nebylo slovo proti slovu. Aby to (...) nemohli shodit ze stolu.“ (IDI 3)

* Použity jsou citace vyučujících, která kvůli neshodám s vedením školy opustila

Co se žáci naučili?

Žáci se naučili hlavně to, že **i malý krok může pomoci**. Že nemusí dělat nutně mílové kroky. Také je to naučilo **zodpovědnosti** – když se na začátku školního roku přihlásili, tak si ani nedovedli představit, že celý rok budou muset pracovat na něčem a nevzdat to. I když by šli někdy raději třeba do kina.

„Rozhodovat se sami za sebe. Že nic není jednoduchý. Že když se k něčemu zavážou, že to musej vydržet celý rok – chca necha. Že si třeba jich někdo bude vážit, že z nich bude mít radost. (...) Určitě přínos v komunikaci, určitě jim dělá dobře, že pomáhaj. Míň se boje jednat.“ (IDI 1)

„Naučilo je to i tu mravenčí práci, že na něco musí myslet trvale“ (IDI 2)

„Tyhle dlouhodobý projekty jsou důležitý pro to jejich zdravý sebevědomí. Uvědomit si, že se nám něco podařilo, můžeme si troufnout na další kroky.“ (IDI 2)

Pozitivně hodnocené je to, že projekt dostal žáky **za hranici komfortní zóny**. Pro projekt museli udělat i to, co jim nebylo příjemné. Ale nyní ví, že **když je něco potřeba, tak to dokáží udělat**.

„Byli nucený najednou psát cizím lidem, vylézt se svý ulity. Ale necítí se v tom komfortně. (...). Ví, že když něco bude potřeba, tak to dokáže.“ (IDI 3)

Pozitivně je hodnocené i to, že se žáci učí sami od sebe. A ani jim to jako učení nepřijde.

„Oni se nejvíc učí sami od sebe. Když si tu prezentujou ty projekty, když si večer nejen přes den o tom budou moct povídat, to je nabíjí. To je hrozně krásný je z zpovzdálí sledovat. Jek si to dokážou navzájem pochválit, to je strašně cenný a to je posouvá někam dál. Ti moji jak necítí podporu v budově školy, tak jsou po ní hladoví někde jinde.“ (IDI 2)

U mladších ročníků potvrzuje vyučující zjištění z focus groups, **že žáci nevědí, co občanská angažovanost je** a že jí skrz projekt dělají. Na některých školách může být tento projekt vůbec jedinou nebo jednou z mála forem, jak se s občanskou angažovaností setkat a něco se o ní dozvědět. Vyučující často kritizovali přístup „občankářek“, které téma nezajímá, jen si chtějí odučit, jít domů a hlavně s žáky nevést diskuzi.

„Já je na občanku neučím a nevím, jestli si vůbec uvědomují, že to, co dělají, je nějaká občanská angažovanost.“ (IDI 1)

„Tahle třída je dost neposkvrněná. My máme třeba občanku jen jeden rok.“ (IDI 2)

O nás

MEDIAN, s.r.o je nezávislá soukromá společnost pro výzkum trhu, médií a veřejného mínění & vývoj analytického a marketingového software. Společnost působí na trhu od roku 1993 a realizuje všechny typy kvalitativních i kvantitativních výzkumů trhu a veřejného mínění, včetně oficiálních mediálních měření a MML-TGI.

Garance kvality

MEDIAN je členem odborných sdružení:

SIMAR
ESOMAR
TGI Network
American Marketing Association.

Kontakt

Daniel Prokop
608 333 902
daniel.prokop@median.cz

MEDIAN
Národních hrdinů 73
Praha 9, 190 12
www.median.cz
Tel: + 420 225 301 111

